

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. What was the purpose of the ten plagues?
2. Why was straw an essential ingredient in making bricks?
3. Explain the arrangement of the ten plagues, their similarities and their differences.
4. Why did Moses delay the onset of the plague of the mixture of noxious animals (*arov*) until the next day?
5. Why did the plagues of lice and boils come without a prior warning?

This and much more will be addressed in the sixth lecture of this series:
"The Ten Plagues - Part One".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the lecture and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book were designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it, as well, as a handy reference guide and for quick review.

**This lecture is dedicated to the memory
of Mr. Joseph Blumenkehl ז"ע**

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE
Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series XIV Lecture #6

THE TEN PLAGUES: PART ONE

I. Moshe and Aaron's First Meeting With Pharaoh

A.

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאסְפוּ אֶת כָּל זִקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ד' אֶל מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֵתָת לְעֵינֵי הָעָם: וַיֹּאמְרוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד ד' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עֲנִיָּם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ: וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה כֹּה אָמַר ד' א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיִּחַגְּגוּ לִי בַמִּדְבָּר: וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה מִי ד' אֲשֶׁר אֲשַׁמְעֵךְ בְּקִלְוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁלַח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח: וַיֹּאמְרוּ א-לֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ נִלְכָּה נָא דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבַּחָה לְד' א-לֹהֵינוּ פֶּן יִפְגַּעֲנוּ בְּדָבָר אֹד בְּחֶרֶב: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמָה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תִּפְרִיעוּ אֶת הָעָם מִמַּעֲשֵׂיו לְכוּ לְסַבְּלֵתֵיכֶם: שְׁמוֹת ד': כֹּט-לֹא, הֵא-ד

And Moses and Aaron went and gathered together all the elders of the people of Israel; And Aaron spoke all the words which the L-rd had spoken to Moses, and did the signs in the sight of the people. And the people believed; and when they heard that the L-rd had visited the people of Israel, and that He had looked upon their affliction, then they bowed their heads and prostrated themselves, in worship. And afterward Moses and Aaron went in, and told Pharaoh, Thus said the L-rd G-d of Israel, Let my people go, that they may hold a feast for Me in the wilderness. And Pharaoh said, Who is the L-rd, that I should obey His voice to let Israel go? I know not the L-rd, nor will I let Israel go. And they said, The G-d of the Hebrews has met with us; let us go, we pray you, three days' journey into the desert, and sacrifice to the L-rd our G-d; lest He fall upon us with pestilence, or with the sword. And the king of Egypt said to them, Why do you, Moses and Aaron, take the people from their works? Go you to your burdens. **Exodus 4:29-31, 5:1-4**

B.

ואחר. משמעו אחר רוב דברים שהיה בזה. והנראה שהשתדלו משה ואהרן עם הזקנים שילכו גם המה ולא הועיל: באו משה ואהרן. לבדם שלא הית' האמונה שלימה שיגיע עד מסירת נפש ולילך אל פרעה. וכבר ביארנו שלא הית' הבטחת ד' ובאת אתה וזקני ישראל אלא כשיהיה ושמעו לקלך. ושכינה מדברת מתוך גרונו. לא כן עתה שלא שמעו אלא קול אהרן. ובזה נשתנה כל הסדר: ויאמרו אל פרעה וגו' שלח את עמי וגו'. לא כמו שאמר ד' למשה אז שיאמרו שבשביל שנקרה ד' עלינו בגלוי שכינה ע"כ אנו מבקשים להקריב לפניו. אבל היום כשלא באו הזקנים בעצמם. שוב לא יכלו משה ואהרן לומר דבשביל שנראה ד' עליהם ע"כ המה מבקשים כולם לילך להקריב במדבר. מש"ה החלו בדרך אחר. כי ד' אמר להם שיאמרו לפרעה בתורת צווי שלח את עמי וגו': א-לֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ. . . . כך הענין. שהבינו משה ואהרן שפרעה טעה בכונתם. מדאמר וגם את ישראל. דמשמעו אנשי מעלה ביחוד. כמש"כ להלן ט' ד' ובכ"מ. מובן שכסבור פרעה שאין מבקשים אלא על ראשי העם לעשות איזה אסיפה ושמה יחוגו לפני ד'. והבין פרעה כן משני טעמים. חדא ממה שאמרו א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא א-לֹהֵי יַעֲקֹב. שנית ממשמעות ויחגו לי. שענינו שמחה הבא במחולות וריקודים כדאי' בחגיגה דף י' ב' דה"ק רחמנא אכלו ושתו וחגו חגא. ועיין להלן י"ט ובס' דברים ט"ז ט"ו.

ובכ"מ. אמנם לשון ויחגו לי משמעו לפני היינו גילו ברעדה כעומד לפני ד' ושמת. וזה א"א בכל המון. . . . אחר שכן הבין פרעה לא התקצף פרעה שלא היה בזה בטל מלאכה כ"כ, דאנשי מעלה היו מעטים ולא בעלי עבודה. ע"כ חזרו ואמרו בלשון אחר א-להי העברים נקרא עלינו בשעה שדבר עמנו אמר א-להי העבריים. וזהו משמעות נקרא באל"ף. והכי איתא בת"י אתקרי עלנא ועברי משמעו פחותי ערך אפילו משם יעקב. אלא אדם שפל ומגושם רק מזרע העברים כמש"כ הלן כ"א ב'. ובאמת היו שני המאמרים מפי ד'. גם המאמר הראשון היה לאנשי המעלה ויחוגו לי. גם המאמר השני לפחותי ודלת העם ובלשון ונזבחה לד' א-להינו אע"ג שלא יחוגו לפני ד' מ"מ יקריבו כולם. ופי' עוד בזה המאמר בשם ד' נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר. דמשמעו בברור שישובו אח"כ. וכך היה סבור פרעה בכל משך המכות. ועוד במכת הערב אמר משה לפרעה דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו גו'. אבל כ"ז היה בעוד לא היה מכת חשך ולא מתו עוד קטני אמנה והיו הרבה מכונים עברים משא"כ אחר מכת חשך ומתו בג' ימי אפלה הפחותים, וכל הנשארים היו בזה המשך מתעלים והולכים כמבואר להלן ר"פ וארא ו' ו' וכיון שהגיע למכת בכורות אמר משה לפרעה הלשון שאמר ד' לעיל ד' כ"ב. כה אמר ד' בני בכרי ישראל. ואמר אליך שלח את בני וגו' אז קם המאמר הראשון א-להי ישראל שלח את עמי ויחוגו לי. ולא היה עוד הדבור דרך שלשת ימים וגו'. ופרעה הבין כ"ז היטב. ע"כ בשלחו כלה שלח לחלוטין. אך עם מצרים לא ידעו מכ"ז כאשר יבואר בפ' בא: לכו לסבלתיכם. באשר הבין כי משה ואהרן מסובלים בעבודת הצבור. מש"ה אמר שילכו לסבלותיכם בענייני טובת הכלל. ולא בדברי שקר: ס' העמק דבר, שם

And afterward: The meaning is, "After the many words that were exchanged regarding this." It seems that Moshe and Aaron attempted to convince the elders that they also go to Pharaoh, but it was to no avail. **Moses and Aaron went in:** by themselves, as the people did not have the faith needed to motivate them to risk their lives to go unto Pharaoh. We have already explained that the Divine promise that the elders would go [to Pharaoh together with Moshe and Aaron] was contingent on [the promise], "they will listen to *your* voice," [i.e. when Moshe was the only one speaking,] as the Divine presence would then speak through the throat of Moshe. This was not the case when they were only hearing the voice of Aaron. For that reason the entire order of things was changed. **And afterward Moses and Aaron went in, and told Pharaoh, Thus said the L-rd G-d of Israel, Let my people go:** [The way they expressed themselves now] is different from what G-d originally told Moshe, ("The L-rd G-d of the Hebrews has met with us; and now let us go, we beseech you, three days' journey into the wilderness, that we may sacrifice to the L-rd our G-d"). Originally G-d told Moshe that they should say [to Pharaoh] that because G-d had appeared unto us through the revelation of the *Shechina* (Divine presence) we are making a request to sacrifice before Him. However, because the elders themselves did not come on that day, Moshe and Aaron [in the absence of the elders] could not say that they (the entire Jewish people) are all making a request to go and sacrifice in the desert because G-d appeared unto them. For that reason they initiated a different approach, that G-d had told them that they tell Pharaoh, that a specific command was issued to him, that he send out My people . . . **The G-d of the Hebrews has met with us; let us go, we pray you, three days' journey into the desert, and sacrifice to the L-rd our G-d; lest He fall upon us with pestilence, or with the sword:** The meaning is thus: Moshe and Aaron understood that Pharaoh misunderstood their intentions by the fact that he said, "Nor will I let Israel go." The implication is that the request was specifically made only for the prestigious [of the nation] (which is implied by the usage of the term, "Israel") . . . that they gather together and make a celebration in the presence of G-d. Pharaoh understood this to be so for two reasons. First of all, by the fact that [Moshe and Aaron] said, "the G-d of Israel," and not, "the G-d of Jacob." And secondly, the implication of the expression, "That they may hold a feast (celebration) for Me (in My presence)," which implies rejoicing with dancing, as it stated in Chagiga 10b, "Thus said the Compassionate One, eat, drink

and celebrate before Me.” . . . The term, “celebrate in My presence,” implies that they “rejoice with trembling” as one stands in the presence of G-d and rejoices. This is impossible (to rejoice while feeling the awe of G-d’s presence) for the masses, [but rather only for the spiritually advanced]. . . . Since Pharaoh understood [Moshe’s request] in this manner, he did not become angry, as this did not involve a cessation of labor, as the spiritually advanced were few in number and not workers. For that reason, they repeated their request and expressed it differently, **“G-d of the Hebrews has met with us.”** When He spoke with us, He referred to Himself as the G-d of the Hebrews. And this is the implication of the word, *nikra*, when it is written with an *aleph*, [i.e. referred to Himself as such (i.e. the G-d of the Hebrews), rather than appeared to us]. . . . The term, ‘Hebrew’ implies even a lesser stature than ‘Jacob’, i.e. a person who is of diminished stature and coarse, but he is nonetheless a descendant of the Hebrews. . . . The truth is that there were two statements that G-d made. The first statement was made specifically for the spiritually advanced that they should celebrate for My sake. The second statement was made specifically for the spiritually impoverished of the nation. The implication of the phrase, “And we will sacrifice unto Hashem, our G-d,” is that they will sacrifice unto Hashem, despite the fact that they will not celebrate in the presence of Hashem. He also stated in the name of G-d, “Let us please travel a distance of three days in the desert,” which clearly implies that they will return afterwards. This is what Pharaoh understood during the whole period of the plagues. At the plague of the noxious animals Moshe repeated this to Pharaoh, “We will go three days’ journey into the wilderness, and sacrifice etc.” But all of this was before the plague of the darkness, before those of limited faith had died out, a period when there were many who could be described as, “Hebrews.” After the plague of darkness, however, when the spiritually corrupt had died out in those three days of darkness, and all those that remained had already grown spiritually throughout this period, as will be explained further on (Ex. 6:6), at the time of the plague of the first born, Moshe expressed himself to Pharaoh in the manner that Hashem had spoken to him beforehand [Exodus] 4:22, “Thus said the L-rd, Israel is My son, My firstborn. And I say to you, ‘Let My son go, that he may serve Me etc.’” At that time, the statement, “Thus said the L-rd G-d of Israel, Let My people go, that they may hold a celebration for Me,” was ready to be fulfilled. The other statement, “A three days’ journey,” was no longer applicable. Pharaoh understood this quite well. He therefore completely sent them out forever. The people of Egypt, however, didn’t know any of this, as it will be explained in *Parshas Bo*. **Go you to your burdens:** Because he understood that Moshe and Aaron were burdened with work on behalf of the community, he told them to return to their burdens on behalf of the welfare of the community, but not for matters [which Pharaoh deemed to be] of falsehood. **Sefer Haamek Davar, ibid.**

II. Pharaoh Tightens his Grip

A.

וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה הֵן רַבִּים עִתָּה עִם הָאָרֶץ וְהִשְׁבַּתֶּם אֹתָם מִסְבֹּלְתָם: וַיֵּצֵא פַרְעֹה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת הַנְּגַשִּׁים בָּעַם וְאֶת שׁוֹטְרֵי הָאָמֹר: לֹא תֹאסְפוּן לָתֵת תְּבִן לָעַם לְלַבֵּן הַלְבָּנִים כְּתִמּוֹל שְׁלֹשׁ הֵם יִלְכוּ וְקִשְׁשׁוּ לָהֶם תְּבִין: וְאֵת מִתְכַנְּתֵי הַלְבָּנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים תִּמּוֹל שְׁלֹשׁ תְּשִׁימוּ עֲלֵיהֶם לֹא תִגְרַעוּ מִמֶּנּוּ כִּי נִרְפִים הֵם עַל כֵּן הֵם צְעָקִים לֵאמֹר נִלְכָה נִזְבַּחַה לֹא—לְהִינּוּ: תִּכְבֹּד הַעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ כֵה וְאֵל יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי שִׁקְרָה: וַיֵּצֵאוּ נְגִשֵׁי הָעַם וְשׁוֹטְרֵי וַיֹּאמְרוּ אֵל הָעַם לֵאמֹר כֵּה אֲמַר פַּרְעֹה אֵינֶנִּי נֹתֵן לָכֶם תְּבִין: אֲתֶם לָכוּ קָחוּ לָכֶם תְּבִין מֵאֲשֶׁר תִּמְצְאוּ כִּי אֵין נִגְרַע מֵעֲבֹדְתְכֶם דְּבָר: וַיִּפֹּץ הָעַם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם לְקִשְׁשׁ קֶשׁ לְתִבְּן: וְהַנְּגִשִׁים אֲצִים לֵאמֹר כֵּה מַעֲשִׂיכֶם דְּבַר יוֹם בַּיּוֹם כֹּאֲשֶׁר בִּהְיוֹת הַתְּבִין: וַיִּכּוּ שׁוֹטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׂמוּ עֲלֵהֶם נְגִשֵׁי פַרְעֹה לֵאמֹר מִדּוּעַ לֹא כִלִּיתֶם חֲקֵכֶם לְלַבֵּן כְּתִמּוֹל שְׁלֹשׁ גַּם תִּמּוֹל גַּם הַיּוֹם: וַיָּבֹאוּ שׁוֹטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְעֲקוּ אֵל פַּרְעֹה לֵאמֹר לָמָּה תַעֲשֶׂה כֵה לְעַבְדֶּיךָ: תְּבִין אֵין

נָתַן לְעַבְדֵיךָ וּלְבָנִים אֲמָרִים לָנוּ עָשׂוּ וְהִנֵּה עַבְדֵיךָ מְכִים וְחֻטָּאת עִמָּךְ: וַיֹּאמֶר נְרָפִים אַתֶּם נְרָפִים
עַל-כֵּן אַתֶּם אֲמָרִים גְּלֻכָּה נִזְבַּחְתָּ לָד': וְעַתָּה לָכוּ עַבְדֵי וְתַבֵּן לָא יִנָּתֵן לָכֶם וְתַבֵּן לְבָנִים תִּתְּנוּ: וַיִּרְאוּ
שְׂטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתֶם בָּרַע לְאֹמֶר לֹא תִגְרְעוּ מִלְּבַנְיֶכֶם דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: שְׁמוֹת הֵיאֵת

And Pharaoh said, Behold, the people of the land now are many, and you make them rest from their burdens. And Pharaoh commanded the same day the task masters of the people, and their officers, saying, You shall no more give the people straw to make bricks, as till now; let them go and gather straw for themselves. And the quantity of the bricks, which they did make till now, you shall lay upon them; you shall not diminish anything of it; for they are idle; therefore they cry, saying, Let us go and sacrifice to our G-d. Let there more work be laid upon the men, that they may labor in it; and let them not regard vain words. And the task masters of the people went out, and their officers, and they spoke to the people, saying, Thus said Pharaoh, I will not give you straw. Go, get straw where you can find it; yet nothing of your work shall be diminished. So the people scattered throughout all the land of Egypt to gather stubble instead of straw. And the task masters hurried them, saying, Fulfil your works, your daily tasks, as when there was straw. And the officials of the people of Israel, which Pharaoh's task masters had set over them, were beaten, and demanded, Why have you not fulfilled your task in making bricks both yesterday and today, as till now? Then the officers of the people of Israel came and cried to Pharaoh, saying, Why do you deal thus with your servants? There is no straw given to your servants, and they say to us, Make bricks; and, behold, your servants are beaten; but the fault is in your own people. But he said, You are idle, you are idle; therefore you say, Let us go and do sacrifice to the L-rd. Go therefore now, and work; for there shall no straw be given you, yet shall you deliver the quantity of bricks. And the officers of the people of Israel saw that they were in evil plight, after it was said, You shall not diminish from your [allotment] of bricks for your daily task. **Exodus 5:5-19**

B.

ויצו פרעה ביום ההוא מלמד על הרשע שלא עכב לעשות עמהן רע וזו היתה גזירה רביעית והנוגשים אצים לאמר אלו המצרים השוטרים אלו זקני ישראל לא תוסיפון לתת תבן לעם ואת מתכונת הלבנים מכאן אתה למד שחשבון היה על כל אחד ואחד כמה לבנים יעשו ביום ולכך העביד בהן בתחלה בפה רך כדי שיעשו הלבנים בכל כחם ולראות כל יכולת שלהם ולפי מספר שעשו ביום הראשון גזרו עליהם לעשות כל הימים . . . תכבד העבודה על האנשים מלמד שהיו בידם מגילות שהיו משתעשעין בהם משבת לשבת לומר שהקדוש ב"ה גואלן לפי שהיו נוחזין בשבת אמר להן פרעה תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו וגו' אל יהו משתעשעין ואל יהו נפישין ביום השבת: מדרש שמות רבה ה"ח

And Pharaoh commanded the same day [the task masters of the people, and their officers, saying, You shall no more give the people straw to make bricks, as till now; let them go and gather straw for themselves]. (Ex. 5:6-7): This teaches us that the evil one (Pharaoh) didn't hold himself back from acting terribly with them. This was the fourth decree [he made against them]. **And the task masters (*hanogsim*) hurried them, saying, [Fulfil your works, your daily tasks, as when there was straw]. (Ibid 5:13):** These were Egyptians. The *shotrim* (officers) were the elders of Israel. **You shall no more give the people straw to make bricks, as till now; let them go and gather straw for themselves. And the quantity of the bricks, [which they did make till now, you shall lay upon them]. (Ibid. 5:7-8):** From here we learn that each one had a specific quantity of bricks which they were required to make. Towards this goal he first spoke to them gently [and encouraged them] to use all their strength to make bricks and to show off their capabilities. According to the amount that they made the first day did he

decree that they should make constantly **Let there more work be laid upon the men, [that they may labor in it; and let them not regard vain words]. (Ibid. 5:9):** This teaches us that they had scrolls in their possession with which they would become refreshed every week, from one Shabbos to the next. It contained the message that the Holy One, blessed be He, would redeem them. Because they rested on Shabbos, Pharaoh said to [the task masters]: **Let there more work be laid upon the men, that they may labor in it; and let them not regard vain words**, i.e. they shouldn't become refreshed and they shouldn't rest on Shabbos. **Midrash Shemos Rabbah 5:18**

C.

לקושש קש לתבן. הקש הוא הנשאר בארץ אחר הקצירה. ותבן הוא נקצר כמש"כ התוס' בפ' המקבל. והשכילו ישראל לצאת לשדות ולתלוש הקש ולעשות תבן כי לא הכל יכלו לקנות. ס' העמק דבר, שם

[So the people scattered throughout all the land of Egypt] to gather stubble instead of straw. (Exodus 5:12): Stubble is that which remains in the ground after reaping. Straw is that which is reaped, as is stated in Tosephos Bava Metzia 103a. The Israelites understood that they should go out to the fields and uproot the stubble and make from it straw, as, as a whole, they were not able to purchase it. **Haamek Davar, ibid.**

D.

ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה: ויאמרו אליהם ירא ד' עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו: שמות ה:כ-כא

And they met Moses and Aaron, who stood in the way, as they came forth from Pharaoh; And they said to them, The L-rd look upon you, and judge; because you have made us loathsome in the eyes of Pharaoh, and in the eyes of his servants, to put a sword in their hand to slay us. **Exodus 5:20-21**

E.

ויפגעו וגו' נצבים לקראתם. השגחה פרטית היה בזה. דבאמת משה לא היה במצרים כל משך הזמן כמש"כ הרמב"ן בשם המכילתא. שהחזיר אשתו ובניו למדין. ואהרן לבדו לא עשה מאומה. עתה הזמין הקב"ה את משה ואהרן לקראת האנשים בדברם רתת. והיה זה נסיון למשה לראות כמה הוא סובל שלא יהרהר אחר מדותיו של הקב"ה: ירא ד' עליכם. . . . פי' ירא ד' צרות נפשנו וחמסנו עליכם וכ"פ הראב"ע. אבל ת"א יתגלי ד' עליכן ויתפרע. א"כ אמרו בדרך כבוד. יגלה כבוד ד' עליכם. ואע"ג שמאמינים שנגלה כבוד ד' מכבר עליהם ובאו בדבריו. מ"מ חשדו אותם שלא נזהרו היטב בדבר ד' ע"כ אמרו שיתגלה ד' עליכם שנית ויוכיח אתכם על אשר הבאשתם. . . העמק דבר, שם

And they met Moses and Aaron, who stood in the way (Ibid.): This was an act of special Divine Providence. The truth is that Moshe wasn't in Egypt during this whole time, as Ramban states in the name of the Mechilta, for he returned his wife and children back to Midian, and Aaron [wouldn't] do anything by himself. At that moment, the Holy One, blessed be He, summoned Moshe and Aaron to meet the men whose speech was with such passion. This was a test for Moshe to see how much he could bear without harboring doubts about the way Hashem conducted the world (*midosov*). **The L-rd look . . . (Exodus 5:21):** According to R. Avraham ibn Ezra, the explanation is that, "Hashem should see to it that the afflictions of our souls and the violence that was perpetrated against us should be upon you." The Targum Onkelos, however, translates this, "May Hashem reveal Himself to you and extract punishment." They said it, then, in a respectful manner, i.e. may Hashem reveal His glory upon you. Even though they believed that Hashem had already revealed Himself to them and they had related His words, nonetheless,

everything, a righteous Judge. . . . Behold Moshe first argued, based upon the first explanation, “**L-rd, why have you done evil to this people?**” (Exodus 5:22) And if you are going to say that it was because the time [of servitude] had not yet been completed and I added to them additional hardships so that the intensity of the hardships would complete the number of years, which is the opinion of some of the commentators, then, “**Why have you sent me?**” If the hardships of the slavery completed the number of years, there was no need to send an emissary to Pharaoh. They would be ready, then, to leave on their own with an outstretched hand after they had completed their period of servitude. **For since I came to Pharaoh:** In other words, if You [counter this argument and] say that [although] the second line of reasoning is [basically] correct, that the hardship of the servitude would complete the number of years, but, nonetheless, an emissary was necessary to warn [Pharaoh] about the plagues and in order that he realize that it came through the power of Hashem, through His ability and might, to this [Moshe] replied, “Behold since I came to Pharaoh to speak in Your name, You did bad to them and didn’t save Your people. If so, it isn’t enough that You didn’t inform the nations of Your strength, but also Your name is despised through this.” **And the L-rd said to Moses, ‘Now shall you see what I will do to Pharaoh.’ (Ex. 6:1):** In other words, for this redemption special preparation was needed in order [to insure] that the time of the salvation of Israel would arrive. Preparations were also needed in order to see to it that the time had arrived for Pharaoh and his people to be punished for their evil. At the moment, Israel was still lacking the merit [for redemption] and Pharaoh hadn’t filled his quota of sins which would warrant his punishment. Through the hardship of this last [episode of] slavery (the impossible quota of bricks) the quota of the suffering and burdens of Israel had been met, as well as the quota of the evil of Pharaoh. Not only did he not listen to the voice of Hashem, but also he increased their suffering in order to anger Him. Also, the evil of Egypt became known, as they assisted in the evil. . . . **Commentary of Malbim, Exodus 5:22-6:1**

C.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ד': וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֶל־שְׁדֵי וּשְׁמֵי ד' לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם: וְגַם הִקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ לְתַת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֶת אֶרֶץ מִגְרִיהֶם אֲשֶׁר גָּרוּ בָהּ: וְגַם | אֲנִי שִׁמְעַתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם מַעֲבִידִים אֹתָם וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי: לָכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ד' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מִמַּעַבְדֹתָם וְגִאֲלֵתִי אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדֹלִים: וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וַיְדַעְתֶּם כִּי אֲנִי ד' אֶל־לְהִיכֶם הַמוֹצֵיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם: וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת יָדִי לְתַת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מִוְרֶשֶׁה אֲנִי ד': וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקְצֶר רוּחַ וּמִמַּעַבְדָּה קָשָׁה: שְׁמוֹת וִיב-ט

And G-d spoke to Moses, and said to him, I am the L-rd; And I appeared to Abraham, to Isaac, and to Jacob, by the name of G-d Al-mighty, but by My name, The L-rd, was I not known to them. And I have also established My covenant with them, to give them the land of Canaan, the land of their sojourning, in which they sojourned. And I have also heard the groaning of the people of Israel, whom the Egyptians keep in slavery; and I have remembered my covenant. Therefore say to the people of Israel, I am the L-rd, and I will bring you out from under the burdens of the Egyptians, and I will rid you from their slavery, and I will redeem you with a outstretched arm, and with great judgments; And I will take you to Me for a people, and I will be to you a G-d; and you shall know that I am the L-rd your G-d, who brings you out from under the burdens of the Egyptians. And I will bring you in to the land, concerning which I swore to give it to Abraham, to Isaac, and to Jacob; and I will give it to you for a heritage; I am the L-rd. And Moses spoke so to the people of Israel; but they listened not to Moses because of their anguished spirit, and because of the cruel slavery. **Exodus 6:2-9**

D.

(1) וַיֹּאמֶר ד' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר: כִּי יִדְבַר אֲלֵכֶם פַּרְעֹה לֵאמֹר תִּנּוּ לָכֶם מוֹפֵת וְאָמַרְתָּ אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת מִטְּךָ וְהִשְׁלַךְ לִפְנֵי פַרְעֹה יְהִי לְתַנִּין: וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל פַּרְעֹה וַיַּעֲשׂוּ כִן כְּאֲשֶׁר צִוָּה ד' וַיִּשְׁלַךְ אַהֲרֹן אֶת מִטְּהוֹ לִפְנֵי פַרְעֹה וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיְהִי לְתַנִּין: וַיִּקְרָא גַם פַּרְעֹה לַחֲכָמִים וְלַמְכַשְׁפִּים וַיַּעֲשׂוּ גַם הֵם חֲרֻטְמֵי מִצְרַיִם בְּלַהֲטִיהֶם כֵּן: וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מִטְּהוֹ וַיְהִיו לְתַנִּינִם וַיִּבְלַע מִטְּהָ אַהֲרֹן אֶת מִטְּתָם: וַיַּחֲזֹק לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ד': שְׁמוֹת ז:ח-יג

And the L-rd spoke to Moses and to Aaron, saying, When Pharaoh shall speak to you, saying, Show a miracle; then you shall say to Aaron, Take your rod, and throw it before Pharaoh, and it shall become a serpent. And Moses and Aaron went to Pharaoh, and they did as the L-rd had commanded; and Aaron threw down his rod before Pharaoh, and before his servants, and it became a serpent. Then Pharaoh also called the wise men and the sorcerers; now the magicians of Egypt, they also did in like manner with their enchantments. For they threw down every man his rod, and they became serpents; but Aaron's rod swallowed up their rods. And Pharaoh hardened his heart, that he listened not to them; as the L-rd had said. **Exodus 7:8-13**

(2) וַיְהִי לְתַנִּין: תַּחֲלַת הָאוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה לְפַרְעֹה הָיָה תַנִּין וְהוּא נָחַשׁ, כֵּן אָמַר לוֹ הַקַּב"ה בְּמַכַּת הַדָּם וְהַמְטָה אֲשֶׁר נִהְפֵךְ לְנָחַשׁ. וְזֶה שֶׁנִּהְפֵךְ לְנָחַשׁ וְלֹא לְשֹׂאֵר בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת כִּגּוֹן סוֹס אוֹ שׁוֹר וְאֲרִיָּה וְזָאֵב הַטַּעַם בְּזֶה לְפִי שֶׁהִנְחַשׁ חֲטָא וְהַחֲטִיא אֶת חוּהוֹ בְּלִשׁוֹן וְכֵן פַּרְעֹה הִרְשַׁע חֲטָא בְּלִשׁוֹן הוּא שֶׁאָמַר (שְׁמוֹת ה) מִי ד' אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקוֹלוֹ לֹא יַדְעֵתִי אֶת ד' וּמִפְּנֵי זֶה הָיָה תַּחֲלַת הָאוֹתוֹת נָחַשׁ לְרִמּוֹז לוֹ שִׁיעֲנֵשׁ עַל חֲטָאוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּעֲנַשׁ הַנָּחַשׁ. . . . וְמָה שֶׁהַכְּתוּב הוֹצִיאָו בְּלִשׁוֹן תַּנִּין לְפִי שֶׁפַּרְעֹה נִקְרָא תַנִּין שֶׁנֶּאֱמַר (יַחֲזַקְאֵל כֹּט) הַתַּנִּים הַגְּדוֹל הַרּוֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו, וְרִמּוֹז לוֹ בְּזֶה כִּי כִשֵּׁם שֶׁבְּלַע מִטְּהָ אַהֲרֹן אֶת מִטְּתָם כֵּן עֲתִיד הַקַּב"ה לְהַבְּלִיעַ אֶת פַּרְעֹה וְחִילוֹ בַּיָּם סוּף: רַבִּינוּ בַּחֲיִי, שְׁמוֹת ז:י

And it shall become a serpent: The first of the miraculous signs that he showed Pharaoh was that of the serpent (*tanin*), which is a snake. This is how the Holy One, blessed be He, [described it] when he told Moshe [in preparation of] the plague of blood, “And [take] the staff that turned into a snake.” (Exodus 7:15) The reason it turned into a snake rather than into other animals such as a horse, or an ox, or a lion or a wolf, is that the snake sinned and made Chava (Eve) sin through its speech. So too, Pharaoh, the evil, sinned through his speech, for he said (Exodus 5:2), “Who is the L-rd, that I should obey His voice to let Israel go? I know not the L-rd, nor will I let Israel go.” Because of this, the first of the miraculous signs was the snake, to hint to him that he would be punished for his sin, as the snake had been punished. . . . The reason that Scripture used the term serpent (*tanin*) [rather than snake (*nahash*)], is because Pharaoh is referred to as *tanin* (serpent) as in (Ezekiel 29:3), “Pharaoh king of Egypt, the great crocodile (serpent) that lies in the midst of his streams . . .” With this He hinted to him, just as the staff of Aaron swallowed up their staffs, so too, the Holy One, blessed be He, will swallow up Pharaoh and his armies at the Red Sea. **Rabbainu Bachya, Exodus 7:10**

IV. The Plagues Begin

A.

וַיֹּאמֶר ד' אֶל מֹשֶׁה כְּבֹד לֵב פַּרְעֹה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם: לָךְ אֶל פַּרְעֹה בְּבִקְרָה הִנֵּה יֹצֵא הַמִּיָּמָה וְנֹצְבֹת לִקְרֹאתוֹ עַל שְׁפַת הַיָּאֵר וְהַמְטָה אֲשֶׁר נִהְפֵךְ לְנָחַשׁ תִּקַּח בְּיָדְךָ: וְאָמַרְתָּ אֵלָיו ד' אֱ-לֹהֵי הָעֲבָרִים שְׁלַחֲנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי בְּמִדְבַר וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עֵד כֹּה: כֹּה אָמַר ד' בְּזֹאת תִּדְעַ כִּי אֲנִי ד' הִנֵּה אֲנֹכִי מִכָּה | בְּמִטְּהָ אֲשֶׁר בְּיָדֵי עַל הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר וְנִהְפְּכוּ לְדָם: וְהִדְגָּה אֲשֶׁר בַּיָּאֵר תְּמוֹת וּבָאֵשׁ הַיָּאֵר וְנִלְאוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מַיִם מִן הַיָּאֵר: שְׁמוֹת ז:יד-יח

And the L-rd said to Moses, Pharaoh's heart is hardened, he refuses to let the people go. Go to Pharaoh in the morning; lo, he goes out to the water; and you shall stand by the river's brink until he comes; and the rod which was turned to a serpent shall you take in your hand. And you shall say to him, The L-rd G-d of the Hebrews has sent me to you, saying, Let my people go, that they may serve Me in the wilderness; and, behold, till now you would not hear. Thus said the L-rd, In this you shall know that I am the L-rd; behold, I will strike with the rod that is in my hand upon the waters which are in the river, and they shall be turned to blood. And the fish that is in the river shall die, and the river shall reek; and the Egyptians shall loathe to drink water of the river. **Exodus 7:14-18**

B.

המכות נחלקו לג' סדרים, כמ"ש ר"י היה נותן בהם סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב, ומכה אחרונה שהיא מכת בכורות היא חוץ מן הסדרים, כי תכליתה היה שישלח את ישראל, ואז נתרצה לשלחם, רק היה תכליתם להודיע לכל העולם שיש א-לוה, ושהוא משגיח על העולם, ושהוא בעל היכולת מאין כמוהו, מכל סדר באו שתי מכות בהתראה, והמכה השלישית היתה בלא התראה, ובא הסדר הראשון דצ"ך לברר מציאות ד' כמ"ש בזאת תדע כי אני ד' וע"ז באו שתי מכות בהתראה, ואחר שחזק לבו בא מכת כנים שלא בהתראה, כי לא היה ענינה לברר איזה ענין שכבר נתברר מציאות ד' ע"פ שנים עדים, רק בא דרך עונש להכותו מכה של בזיון על שהכביד לבו, ולכן לא התרה בו תחלה, וכן שתי מכות הראשונות מן הסדר השני באו בהתראה, ובאו לברר שד' משגיח גם בארץ, כמ"ש במכת ערוב למען תדע כי אני ד' בקרב הארץ, ואחר שנתקיים זה ע"י שני עדים בא מכת שחין בלא התראה, כי לא בא לברר דבר רק להכותו מכת בזיון דרך עונש, וכן שתי מכות מן הסדר השלישי באו בהתראה ובאו לברר שהוא בעל היכולת מאין כמוהו כמ"ש במכת ברד בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ, ואחר שנתקיים ע"פ שני עדים בא מכת חשך בלא התראה כי לא בא רק דרך עונש, שרשעים בחשך ידמו, ואחר שנתבררו שלשה העקרים האלה, בא מכת בכורות לכופו שישלח את העם. עוד תדע שבשתי מכות שבכל סדר שבאו בהתראה התרה בו פעם הראשון בבקר בהיותו אצל היאור שחלק לו כבוד אלהות, ותפס תמיד לשון התיצבות התיצב לפני פרעה, שלשון זה מורה שמתחזק נגדו בכח ומכחיש אלהותו, וההתראה השניה נאמר תמיד בא אל פרעה שצוה שיבא אל ביתו ולא היה בבקר רק בחצות היום שישב בפלטיץ שלו וכל שריו וחכמיו לפניו למען יתפרסם ההתראה לכל עמו, ועוד היו חלוקים שסדר הראשון נעשה ע"י אהרן, וסדר השני נעשה ע"י ד' לבד חוץ ממכת השחין שנעשה ע"י משה ואהרן, וסדר השלישי נעשה ע"י משה. מלבי"ם לשמות ז"ד:

The plagues consisted of three separate series, as it is stated (quoted in the Pesach Seder), "Rabbi Yehudah gave an mnemonic acronym: *detzach, adash, bachav*." The last plague, which was the plague of the first born, was [actually] not part of these series, for its purpose was [to compel Pharaoh to] send out the Jews, and to that he finally acquiesced. The purpose of the other plagues, however, was to let the whole world know that there is a G-d, that He supervises the world, and that He has unparalleled powers. In every series [of plagues], the first two plagues came with a warning and the third came without a warning. The first series, *detzach*, (blood, frogs, and lice) came to prove the existence of G-d, as it says (Ex. 7:17), "In this you shall know that I am the L-rd." For that purpose, the two plagues came with a warning. And after he had hardened his heart, the plague of lice came without a warning, for its purpose was not to clarify a specific idea, as the existence of G-d had been already established through two witnesses. It came solely for the purpose of punishment, to punish [Pharaoh] in a shameful manner because he had hardened his heart. That is why He didn't warn him before [it came]. Similarly, the first plagues of the second series came with a warning. They came to prove that G-d also directly supervises the earth, as it says in the plague of the mixed noxious animals (Exodus 8:18), "So

that you may know that I am the L-rd in the midst of the earth.” After this fact was established through two witnesses, the plague of boils came without warning, for it didn’t come to prove anything but rather to smite him with a humiliating plague as a punishment. And similarly, the first two plagues of the third series came with a warning in order to prove that He has unparalleled powers, as it says regarding the plague of the hailstones (Exodus 9:14), “That you may know that there is no one like Me in all the earth.” After this fact was established through two witnesses, the plague of darkness came without a warning, because it only came as a punishment, for the evil are likened to darkness. And after these three principles had been proven, the plague of the smiting of the first born came in order to compel him to send out the people. You should also know that of the two plagues in every series that came with a warning, the first time it was given in the morning while [Pharaoh] was by the river, when he paid [the river] tribute as a [fellow] divinity. The term always used in this context was that of standing up (*vayisyatzev*), as in (see Exodus 7:15, 8:16, 9:13) “Stand up before Pharaoh.” This expression indicates that he strengthened himself to oppose him and to disavow his divinity. The second warning was always said in the form of (see Exodus 7:26, 9:1, 10:1), “Come to Pharaoh,” as he was commanded to come to his house. This wasn’t in the morning but rather at noon, as he sat in his palace with all of his ministers and advisors present, so that the warning would be publicized amongst his entire people. There were other differences. The first series of plagues was done through Aaron. The second series through G-d alone, with the exception of the plague of boils which was done through Moshe and Aaron. The third series was done through Moshe. **Malbim, Exodus 7:14**

C.

כבד לב פרעה: כל התראה היה שלח את עמי ואם אינך משלח התרה בו שיכהו, לבד בהתראת מכת דם שבא בלא תנאי רק חרץ משפטו להכותו, ובאר הטעם כי ידע שכבד לב פרעה אחר שעדיין לא הכהו בשום מכה לא יועיל ההתראה כי יחשוב בלבו דגזים ולא עביד. ואף שתתרה בו מאן לשלח העם, ולכן תחרץ עליו מכה זו בלא תנאי. מלבי"ם שם

Pharaoh’s heart is hardened (Exodus 7:14): [Generally,] every warning was stated in the form of, “Send out My people, and if you don’t send them out,” He would smite him. The warning of the plague of blood, however, which came without conditions, but rather He categorically declared that he would be punished, was an exception. [Hashem] explained that the reason [why the plague of blood was different,] was because He knew that the heart of Pharaoh was hardened, since he had not yet been smitten with any plagues. As a result, a warning would have no effect, as Pharaoh would interpret [any warning] as a mere idle threat and wouldn’t take action. Even if you warn him (*ibid.*), **“he will refuse to let the people go.”** Therefore unconditionally declare the [onset] of this plague. **Malbim, Ibid.**

D.

וַיֹּאמֶר ד' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל אֶהְרֹן קַח מַטֵּה וְנִטְה יָדְךָ עַל מִימֵי מִצְרַיִם עַל נְהַרְתָּם | עַל יְאִרֵיהֶם וְעַל אֲגַמֵיהֶם וְעַל כָּל מִקְוֵה מִימֵיהֶם וַיְהִי דָם וְהָיָה דָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְעֵצִים וּבְאֲבָנִים: וַיַּעֲשׂוּ כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר | צִוָּה ד' וַיָּרֶם בַּמַּטֵּה וַיֶּף אֶת הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר לְעֵינָי פָּרְעָה וּלְעֵינָי עַבְדָּיו וַיִּהְפְּכוּ כָּל הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר לְדָם: וְהִדְגָּה אֲשֶׁר בַּיָּאֵר מִתָּה וַיִּבְאֵשׁ הַיָּאֵר וְלֹא יָכֹלוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מַיִם מִן הַיָּאֵר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיַּעֲשׂוּ כֵן חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בְּלִטְיָהֶם וַיִּחְזַק לֵב פָּרְעָה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ד': וַיִּפֶן פָּרְעָה וַיִּבֹא אֶל בֵּיתוֹ וְלֹא שָׁת לְבוֹ גַם לְזֹאת: וַיִּחַפְּרוּ כָּל מִצְרַיִם סְבִיבַת הַיָּאֵר מַיִם לְשִׁתּוֹת כִּי לֹא יָכֹלוּ לְשִׁתּוֹת מִמֵּי הַיָּאֵר: שְׁמוֹת זֵיט-כֹּד

And the L-rd spoke to Moses, Say to Aaron, Take your rod, and stretch out your hand upon the waters of Egypt, upon their streams, upon their rivers, and upon their ponds, and upon all their pools of water, that they may become blood; and that there may be blood throughout all the land of Egypt, both in utensils of wood, and in utensils of stone. And Moses and Aaron did so, as the L-rd commanded; and he lifted up the rod, and struck the waters that were in the river, in the sight of Pharaoh, and in the sight of his servants; and all the waters that were in the river were turned to blood. And the fish that were in the river died; and the river reeked, and the Egyptians could not drink of the water of the river; and there was blood throughout all the land of Egypt. And the magicians of Egypt did likewise with their enchantments; and Pharaoh's heart was hardened, nor did he listen to them; as the L-rd had said. And Pharaoh turned and went to his house, nor did he set his heart to this. And all the Egyptians dug around the river for water to drink; for they could not drink of the water of the river. **Exodus 7:19-24**

E.

ויעשו כן חרטומי מצרים: העיקר כמ"ש ר' סעדיה גאון שלא נהפכו לדם רק מים הראויים לשתיה, שיש הבדל בין מי ובין מימי שכ"מ דכתיב מימי הוא רק מים ראויים לשתיה לא מים מרים ומלוחים כמו מי הים, והחרטומים הפכו לדם מים המלוחים וזה עשו רק בלהטיהם ר"ל בתחבולת אחיזת עינים, ויחזק לב פרעה כיון שראה שגם החרטומים עשו כן, והנה אם היה מכה רק היאור זאת לא יכלו החרטומים לעשותו להכות היאור גדול, אבל כיון שהכה גם מימות שבכלים וזה יכלו לעשותו ע"י לט ואחיזת עינים ע"כ חזק לבו. מלבי"ם לשמות ז:כב

And the magicians of Egypt did likewise: The primary [explanation] is the one given by R. Saadyah. [He stated that] only water that was fit to drink changed into blood, for there is a distinction between the words *mai* (water) and *maimai* (water). Whenever the word *maimai* is used, it refers solely to potable water, not bitter or salty water, like that of the sea. The magicians changed salty water, and this they only did, *bilahateihem*, i.e. with a sleight of hand, [not true magic]. **And Pharaoh's heart was hardened:** since he saw that the magicians were also able to do the same thing. Now if he had merely smitten the river, the magicians would not have been able to smite a large river. But since the water in the vessels were also smitten, which was able to be reproduced through sleight of hand and magic, thereby his heart was hardened. **Malbim, Exodus 7:22**

F.

(1) וימלא שבועת ימים אחרי הכות ד' את היאור: ויאמר ד' אל משה בא אל פרעה ואמרת אליו כה אמר ד' שלח את עמי ויעבדני: ואם מאן אתה לשלח הנה אנכי נגף את כל גבולך בצפרדעים: ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריך ובמשארותיך: ובכה ובעמך ובכל עבדיך יעלו הצפרדעים: ויאמר ד' אל משה אמר אל אהרן נטה את ידך במטף על הנהרות על היארים ועל האגמים והעל את הצפרדעים על ארץ מצרים: ויט אהרן את ידו על מימי מצרים ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים: ויעשו כן החרטמים בלטיהם ויעלו את הצפרדעים על ארץ מצרים: ויקרא פרעה למשה ולאהרן ויאמר העתירו אל ד' ויסר הצפרדעים ממני ומעמי ואשלחה את העם ויזבחו לד': שמות ז:כה-כט ח:א-ד

And seven days were completed, after the L-rd had struck the river. And the L-rd spoke to Moses, Go to Pharaoh, and say to him, Thus said the L-rd, Let my people go, that they may serve Me. And if you refuse to let them go, behold, I will plague all your borders with frogs; And the river shall bring forth frogs abundantly, which shall go up and come into your house, and into your bed chamber, and upon your bed, and into the house of your servants, and upon your

people, and into your ovens, and into your kneading troughs; And the frogs shall come up both on you, and upon your people, and upon all your servants. And the L-rd spoke to Moses, Say to Aaron, Stretch forth your hand with your rod over the streams, over the rivers, and over the ponds, and cause frogs to come up upon the land of Egypt. And Aaron stretched out his hand over the waters of Egypt; and the frogs came up, and covered the land of Egypt. And the magicians did likewise with their enchantments, and brought up frogs upon the land of Egypt. Then Pharaoh called for Moses and Aaron, and said, Entreat the L-rd, that he may take away the frogs from me, and from my people; and I will let the people go, that they may do sacrifice to the L-rd. **Exodus 7:25-29, 8:1-4**

(2) וימלא שבעת ימים: . . . והנה הרי"א חפש לתת להמכות סדר טבעי, ויאמר שמכת הדם סכבה מכת הצפרדעים וכי מעפושי שצברו אותם חמרים חמרים נתעפש העפר היה לכנים עיי"ש, ולא ידעתי למה יקטין את הנסים ויתן להם שלשלת טבעי, ולהוציא מסברות אלה אמר הכתוב כי נמלא שבעת ימים אחרי הכות ד' את היאור וכבר נתרפא היאור ולא היו בו צפרעים, ואח"כ שרץ היאור צפרדעים ע"פ ד' לא מסבת טבעיית, אולם הסבה ההשגחיית שנתן בזה היא נכונה שהיה עונש על הריגת ילדי ישראל שנטבעו ביאור מצרים ודמי הילדים הפך המים לדם, ועל צעקת האומללים יצאו הצפרדעים ונדמה למצרים שהילדים המתים עולים מן היאור בדמות צפרדעים צועקים ומיללים ומשחיתים אותם מדה במדה, עד שכבואם שנית אל המים מי סוף טבעו גם הם כמ"ש על "בדבר אשר זדו עליהם". מלבי"ם לשמות ז:כה

And seven days were completed . . . (Ex. 7:25): Now Rabbi Yitzchak Abrabanel went out of his way to offer a natural explanation for the order of the plagues. He said that the plague of the blood caused the plague of the frogs and the decay of the mounds of dead frogs caused the ground to decay and to produce lice. . . . I don't know why he found it necessary to diminish the [magnitude of the] miracles and to find some natural explanation for its sequence. In order to negate such an approach, Scripture [clearly] states that when seven days had already passed since Hashem had smitten the river, the river having already returned to its former state, without frogs being present in the river, did the river [suddenly] swarm with frogs through a special decree of Hashem. However, the Providential reason that Rabbi Yitzchak Abrabanel offered is correct, for it was [designed to be] a punishment for the murder of the Jewish children who were drowned in the river of Egypt. It was their blood that [Providentially] turned the river to blood. And [as a punishment for the] cries of the miserable and wretched, the frogs came out [of the water]. To the Egyptians it appeared as if the dead children arose from the river in the form of frogs, crying, wailing, and destroying them, measure for measure, until ultimately when the Egyptians came to the water, at the Red Sea, they too were drowned, . . . **Malbim, Exodus 7:25**

G.

(3) ויסר את הצפרדעים: כבר ראה פרעה שאין ממש בחרטומים אחר שאינם יכולים להסירם ואמר למשה ולאהרן שאם יסירו הצפרדעים ע"י תפלתם יתודע לו שהוא פועל א-להים כי המופת יבחן מצד הפכו ואז ישלח את העם: מלבי"ם לשמות ח:ד

Take away the frogs from me, and from my people; and I will let the people go. (Ex. 8:4): Pharaoh already saw that there was no substance to the magicians, for he saw that they didn't have the power to remove the frogs. He then said to Moshe and Aaron that, if they remove the frogs through their prayers, then it will be known that the plague was sent by G-d, for a miracle can be verified through [the ability] of producing its opposite. [If that would occur,] he would then send out the people. **Malbim, Exodus 8:4**

H.

(1) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפָרְעֹה הֲתִפְאֵר עָלַי לְמַתִּי | אֶעֱתִיר לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלַעֲמָדְךָ לְהַכְרִית הַצְּפַרְדֵּיִם מִמֶּךָ וּמִבְּתֵיךָ רַק בַּיָּאֵר תִּשְׁאֲרָנָה: וַיֹּאמֶר לְמַחֵר וַיֹּאמֶר כְּדַבְּרְךָ לְמַעַן תִּדְעֶה כִּי אֵין כְּד' אֶ–לְהִינוּ: וְסָרוּ הַצְּפַרְדֵּיִם מִמֶּךָ וּמִבְּתֵיךָ וּמִעַבְדֶּיךָ וּמִמֶּמְךָ רַק בַּיָּאֵר תִּשְׁאֲרָנָה: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מֵעַם פְּרַעֲה וַיֵּצְעֲקוּ מִשֶּׁה אֵל ד' עַל דְּבַר הַצְּפַרְדֵּיִם אֲשֶׁר שָׁם לְפָרְעֹה: וַיַּעַשׂ ד' כְּדַבְּרֵי מֹשֶׁה וַיָּמָתוּ הַצְּפַרְדֵּיִם מִן הַבְּתִיִּם מִן הַחֲצֵרֹת וּמִן הַשָּׂדֵת: וַיֵּצְבְּרוּ אֹתָם חֲמָרִם חֲמָרִם וַתִּבְאֵשׁ הָאָרֶץ: וַיֵּרָא פְרַעֲה כִּי הִיְתָה הַרוּחָה וְהַכְּבִיד אֶת לְבוֹ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ד': שְׁמוֹת הֵי-יֵא

And Moses said to Pharaoh, Command me when shall I entreat for you, and for your servants, and for your people, to destroy the frogs from you and your houses, that they may remain in the river only. And he said, Tomorrow. And he said, Be it according to your word; that you may know that there is no one like the L-rd our G-d. And the frogs shall depart from you, from your houses, and from your servants, and from your people; they shall remain in the river only. And Moses and Aaron went out from Pharaoh; and Moses cried to the L-rd because of the frogs which he had brought against Pharaoh. And the L-rd did according to the word of Moses; and the frogs died in the houses, in the villages, and in the fields. And they gathered them together upon heaps; and the land reeked. But when Pharaoh saw that there was respite, he hardened his heart, and listened not to them; as the L-rd had said. **Exodus 8:5-11**

(2) וַיֵּצְבְּרוּ: . . . וַיֵּרָא פְרַעֲה כִּי רַק הִיְתָה הַרוּחָה קִצַּת לֹא יִשׁוּעָה לְגַמְרֵי עֵי"כ הַכְּבִיד אֶת לְבוֹ שֶׁחָשַׁב שֶׁמִּשֶּׁה לֹא קִיִּים אֶת דְּבָרוֹ, וַיֵּשׁ הַבְּדֵל בֵּין הַכְּבִיד לְבוֹ וּבֵין חֲזַק לְבוֹ, שֶׁר"ל שֶׁהִיָּה יֵרָא וּמִלֹּא פָחַד וּבְכ"ז הַכְּבִיד לְבוֹ שֶׁלֹּא לְשַׁלַּח. מַלְבִּי"ם לְשְׁמוֹת הֵי-יֵא

And they gathered them together: Pharaoh saw that this was only a partial relief, not a complete deliverance. Because of this, he hardened his heart, for he thought that Moshe had not fulfilled his word. There is a difference between the expression, “he hardened his heart” (*hichbid libo*) and “a strong or hardened heart” (*hazak lav*). In other words, [by using the phrase, “he hardened his heart,” it indicated that] he was anxious and full of fear, but nonetheless, he hardened his heart so as not [to succumb to the pressure to] send [them out]. **Malbim, Exodus 8:10-11**

I.

(1) וַיֹּאמֶר ד' אֵל מֹשֶׁה אָמַר אֵל אַהֲרֹן נָטֵה אֶת מִטְּךָ וְהָדָה אֶת עֲפָר הָאָרֶץ וְהָיָה לְכַנָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיַּעֲשׂוּ כֵן וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת יָדוֹ בְּמִטְּהוֹ וַיִּדָּה אֶת עֲפָר הָאָרֶץ וַתְּהִי הַכַּנָּם בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל עֲפָר הָאָרֶץ הָיָה כְּנִים בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיַּעֲשׂוּ כֵן הַחֲרָטְמִים בְּלִטְיָהֶם לְהוֹצִיא אֶת הַכַּנָּם וְלֹא יָכְלוּ וַתְּהִי הַכַּנָּם בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה: וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטְמִים אֵל פְּרַעֲה אֶצְבַּע אֶ–לְהִים הוּא וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרַעֲה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ד': שְׁמוֹת הֵי-יֵב טו

And the L-rd said to Moses, Say to Aaron, Stretch out your rod, and strike the dust of the land, that it may become lice throughout all the land of Egypt. And they did so; for Aaron stretched out his hand with his rod, and struck the dust of the earth, and it became lice in man, and in beast; all the dust of the land became lice throughout all the land of Egypt. And the magicians did likewise with their enchantments to bring forth lice, but they could not; so there remained lice upon man, and upon beast. Then the magicians said to Pharaoh, This is the finger of G-d; and Pharaoh's heart was hardened, and he listened not to them; as the L-rd had said. **Exodus 8:12-15**

(2) ויעש וגו' להוציא את הכנים. לדעת חז"ל פי' שרצו לעשות ולא יכלו, שאין השד שולט על בריה פחותה מכשעורה, והנכון שהחרטומים רצו להוציא את הכנים היינו להוציאם מן האדם והבהמה שלא ימצאון שם, שכבר ראו שפרעה לא שם לבו ע"מ שהעלו את הצפרדעים, ועשה עקר הבחינה עם משה במה שיסורו הצפרעים, ורצו הם להסיר את הכנים, ומבואר שעל הכנים הנולדים בבע"ח יש רפואות ותרופות להוצים ולהמיתם ע"י סמים ומשיחות לנקות הזיעה ומותר העור, והחרטמים היו מומחים בזה רק עתה לא יכלו כי היה ענין השגחי שלא יועיל שום תרופה טבעית לזה, ונשארו הכנים באדם ובבהמה ר"ל שנשארה בהם לעולם, שכבר כתבתי שמכת כנים לא היה להורות איזה דבר רק להכות אותם במכת בזיון, שלכן בא שלא בהתראה ולא סרה מהם גם אח"כ. ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע א-להים הוא: . . . כי מכה זו באה בלא התראה חשבו שלא בא מאת א-להי ישראל בשביל ישראל, שא"כ היה צריך להודיע זאת למשה ושמה יתרה בו תחלה, ואמרו שזה מכה שחלה עליהם מאת א-להי מצרים שנקראו אצלם סתם בשם אלהים. . . וחזק לב פרעה: שלא היה ירא עוד כלל כי סר ממנו הפחד. מלבי"ם שמות היד-טו

And the magicians did likewise with their enchantments to bring forth lice: According to the opinion of our Sages, of blessed memory, they wanted to do so, [i.e. to imitate Moshe and bring forth lice,] but they weren't able, for a demon (*sheid*) has no power over a creature which is less than the size of a barley seed. The explanation which seems most plausible, [in my opinion,] is that the meaning of the verse, "the magicians wanted to bring forth the lice," is that they wanted to remove them from the humans and animals so that they would be free of them. They did this because they saw that Pharaoh paid no attention to them when they brought forth the frogs [out of the water]. To him, the essential test with Moshe was his ability to remove the frogs and they therefore wanted to remove the lice. It is clear that for lice that are produced in animals there are medicines and cures to remove them and kill them through drugs and creams, to cleanse the skin of its sweat and extraneous matter, and the magicians were experts in this field. But now they weren't able to [do anything] as this [plague of lice] was as a result of a Providential act and was not responsive to natural cures. **So there remained lice upon man, and upon beast:** In other words, they remained there forever. As I explained before, the plague of lice was not meant to teach a lesson but rather to smite them with a humiliating plague. That is why it came without warning and it didn't leave them afterwards. **Then the magicians said to Pharaoh, This is the finger of G-d:** . . . Since this plague came without a warning, they thought that it didn't come through the G-d of Israel on behalf of Israel, for if that would have been the case, [they contended,] He would have had to inform Moshe of this and the Moshe would have initially warned them. They said that this plague that fell upon them was brought about through the gods of Egypt, which they referred to, without specific appellation, as the gods (*elohim*). . . . **Pharaoh's heart was hardened (*hazak lav*):** He had absolutely no anxiety as the fear had been removed from him. **Malbim, Exodus 8:14-15**

IV. The Plagues Continue

A.

(1) ויאמר ד' אל משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה הנה יוצא המימה ואמרתי אליו פה אמר ד' שלח עמי ויעבדני: יז כי אם אינך משלח את עמי הנני משליח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את הערב ומלאו בתי מצרים את הערב וגם האדמה אשר הם עליה: והפליתי ביום ההוא את ארץ גשן אשר עמי עמד עליה לבלתי היות שם ערב למען תדע כי אני ד' בקרב הארץ: ושמתי פדת בין עמי ובין עמך למחר יהיה האת הזה: ויעש ד' כן ויבא ערב כבד ביתה פרעה ובית עבדיו ובכל ארץ מצרים תשחת הארץ מפני הערב: שמות היד-טז-כ

And the L-rd said to Moses, Rise up early in the morning, and stand before Pharaoh; lo, he comes forth to the water; and say to him, Thus said the L-rd, Let my people go, that they may serve me. Else, if you will not let my people go, behold, I will send a mixture of noxious animals upon you, and upon your servants, and upon your people, and into your houses; and the houses of the Egyptians shall be full of a mixture of noxious animals and also the ground whereon they are. And I will set apart in that day the land of Goshen, in which My people dwell, that no mixture of noxious animals shall be there; to the end that you may know that I am the L-rd in the midst of the earth. And I will put a division between My people and your people; tomorrow shall this sign be. And the L-rd did so; and there came a grievous mixture of noxious animals into the house of Pharaoh, and into his servants' houses, and into all the land of Egypt; the land was devastated because of the mixture of noxious animals. **Exodus 8:16-20**

(2) והפליתי: ובאשר סדר הזה השני של עד"ש בא לברר פנת ההשגחה שפרעה לא האמין שד' העליון משגיח בקרב הארץ בהשגחת פרטית וכמ"ש למען תדע כי אני ד' בקרב הארץ, באר לו שזה יתברר במכה זו שאפלה את ארץ גשן ששם לא יהיה ערוב, וזה יהיה מצד שעמי עומד עליה, וזה נס מיוחד ומופלא. . . . מכת דם וצפרדע נמצא גם בארץ גשן והזיק להמצריים רק שישראל נצולו, אבל מכת ערוב לא נמצא שם כלל אף בבתי המצריים, ובזה יתברר לך כי אני ד' בקרב הארץ, ומשגיח בהשגחה מיוחדת על עמי וצאן מרעיתי. מלבי"ם שמות ח"יח

And I will set apart: Because this second series of plagues came to prove the principle of Divine supervision, for Pharaoh did not believe the most high G-d administers the earth with personal supervision, as it says, "That you may know that I am the L-rd in the midst of the earth," He explained to him that this will be proven in this plague. [He said,] "I will set apart the land of Goshen for there will be no mixture of noxious animals there." This was because, "My people dwell there." This was a special and extraordinary miracle. . . . The plagues of blood and frogs also occurred in the land of Goshen and they harmed the Egyptians while the Jews were spared. The plague of the mixed noxious animals, however, did not occur at all in the land of Goshen, even in the houses of the Egyptians. With this it became clear that, "I am the L-rd in the midst of the earth," who supervises My people with a special supervision. **Malbim Exodus 8:18**

(3) ושמתי פדות: פי' הרמב"ן שגם אם יהיה איש מישראל בארץ מצרים ששם יהיה הערוב לא יזיק איש ישראל ותפס לשון פדות לומר שהחיה שתרצה להשחית איש מישראל תשחית איש מצרי תחתיו, והמצרי יפדה את ישראל מידה, וכמ"ש במדרש מלמד שהיו ישראל ראויים ללקות בזאת המכה ונתן הקב"ה את המצריים פדיונם. למחר יהיה האות הזה: מבואר שד' עשה את הדבר תיכף ר"ל כי כאשר החיות שוכנים ביערות רחוקים מן הישוב, צוה ד' שתיכף יתחילו לצאת ממעונותיהם ללכת אל ערי המצריים שלזה צריך זמן עד למחר, וא"כ הפקודה שהחיות ילכו ממקומם התחיל תיכף, רק לא התחילו להשחית ולכנס אל הבתים עד יום מחר שאז היו מקובצים כולם, . . . וכן החיות שנמצאו ביערות ומדבריות של ארץ גשן עזבו את ארץ גשן והלכו למצרים ועד מחר לא נמצא בארץ גשן אף חיה אחת, ונעשה האות והמופת על פנת ההשגחה. מלבי"ם שמות ח"יט

And I will put a division (redemption) between my people and your people (Ex. 8:19): Ramban explains that even if a Jew finds himself in the land of Egypt where the mixture of noxious animals was present, the animal would not harm the Jew. The expression, "*pidus*," (division or redemption) is used in order to tell us that in a situation where a wild animal would desire to devour a Jew, he would devour instead an Egyptian. The Egyptian, then, became the redemption for the Jew from the devouring animal. This is just as the Midrash writes, "This teaches us that the Jews, [due to their sins,] should have been subject to the effects of this plague,

but the Holy One, blessed be He, replaced them with Egyptians who served as their redemption.” **Tomorrow shall this sign be:** It is evident that Hashem began to implement this immediately. In other words, since the wild animals dwell in forests, far from inhabited areas, Hashem commanded that they immediately leave their habitation and travel to the cities of the Egyptians; for that reason it was necessary for it to be delayed to the next day. Accordingly, the command that the animals leave their place was issued immediately. They only began to destroy and enter the homes, however, the next day after they had all gathered. . . . Similarly, the wild animals that were native to the forests and deserts of the land of Goshen all left the land of Goshen and traveled to Egypt. The next day there wasn't to be found a wild animal in all of the land of Goshen. This sign and miracle was made to demonstrate the principle of Divine Providence. **Malbim, Exodus 8:19**

(4) למחר יהיה האות הזה. כדי שיהיו כל מצרים בורחים לגושן המה ובניהם ולא יכלו בערוב. ומזה השיגו ישראל ריעות הרבה. וכמש"כ במצות שאלת כלים איש מאת רעהו וגו'. ועי' י"א ב': העמק דבר שמות הי"ט

Tomorrow shall this sign be: This was done in order that all of Egypt should flee to Goshen, they and their children, to avoid the devastation caused by the mixture of noxious animals. As a result, the Jews acquired many friends, as I wrote regarding the commandment that Jews borrow vessels from their friends. **Haamek Davar, Exodus 8:18**

(5) ויבא ערב כבד ביתה פרעה וגו'. גם הערוב שבא מחדש למצרים בא תחלה לבית פרעה ועבדיו ומשם נתפשט בכל ארץ מצרים. וכמו כל המכות ששלטו בפרעה ועבדיו ביותר כמש"כ במכת דם וצפרדע משום שהם היו עיקר החייבים בדבר: העמק דבר שמות ח:כ

And there came a grievous mixture of noxious animals into the house of Pharaoh, and into his servants' houses, and into all the land of Egypt: The newly arrived mixture of noxious animals first came to the house of Pharaoh and to his servants. From there, they spread out to the entire land of Egypt. This is similar to the other plagues that affected Pharaoh and his servants with greater severity . . . for they were the ones who were primarily responsible for [the enforced slavery of the Jews]. **Haamek Davar, Exodus 8:20**

B.

(1) ויקרא פרעה אל משה ולא־הָרַן ויאמר לכו זבחו לא־להיכם בארץ: ויאמר משה לא נכון לעשות כן כי תועבת מצרים נזבח לד' א־להינו הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלנו: דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו לד' א־להינו כאשר יאמר אלינו: ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם לד' א־להיכם במדבר רק הרחק לא תרחיקו ללכת העתירו בעדי: ויאמר משה הנה אנכי יוצא מעמך והעתרתי אל ד' וסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו מחר רק אל יסף פרעה התל לבלתי שלח את העם לזבח לד': ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל ד': ויעש ד' כדבר משה ויסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אחד: ויכבד פרעה את לבו גם בפעם הזאת ולא שלח את העם: שמות ח:כא-כח

And Pharaoh called for Moses and for Aaron, and said, Go, sacrifice to your G-d in the land. And Moses said, It is not proper to do so; for we shall sacrifice to the L-rd our G-d what is abomination for the Egyptians. Shall we sacrifice what is abomination for the Egyptians before their eyes, and will they not stone us? We will go three days' journey into the wilderness, and sacrifice to the L-rd our G-d, as He shall command us. And Pharaoh said, I will let you go, that

you may sacrifice to the L-rd your G-d in the wilderness; only you shall not go very far away; entreat for me. And Moses said, Behold, I go out from you, and I will entreat the L-rd that the mixture of noxious animals may depart from Pharaoh, from his servants, and from his people, tomorrow; but let not Pharaoh deal deceitfully any more in not letting the people go to sacrifice to the L-rd. And Moses went out from Pharaoh, and entreated the L-rd. And the L-rd did according to the word of Moses; and He removed the mixture of noxious animals from Pharaoh, from his servants, and from his people; there remained not one. And Pharaoh hardened his heart at this time also, neither would he let the people go. **Exodus 8:21-28**

C.

(1) וַיֹּאמֶר ד' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲוֹה וְדַבַּרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ד' אֶל-לֵהי הָעִבְרִים שְׁלַח אֶת עַמִּי וְיַעֲבֹדֵנִי: כִּי אִם מֵאֵן אֲתָה לְשַׁלַּח וְעוֹדֶךָ מִחֲזִיק בָּם: הֲיֵה יָד ד' הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בְּשׂוֹדָה בְּסוֹסִים בַּחֲמֹרִים בְּגַמְלִים בְּבָקָר וּבִצְאָן דָּבָר כָּבֵד מְאֹד: וְהִפְלֵה ד' בֵּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל וּבֵין מִקְנֵה מִצְרַיִם וְלֹא יָמוּת מִכָּל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר: וַיֵּשֶׁם ד' מוֹעֵד לֵאמֹר מִחָר יַעֲשֶׂה ד' הַדְּבָר הַזֶּה בְּאֶרֶץ: וַיַּעַשׂ ד' אֶת הַדְּבָר הַזֶּה מִמְּחִרָת וַיָּמָת כָּל מִקְנֵה מִצְרַיִם וּמִמִּקְנֵה בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא מָת אֶחָד: וַיִּשְׁלַח פְּרַעֲוֹה וְהֵנִיחַ לֹא מָת מִמִּקְנֵה יִשְׂרָאֵל עַד אֶחָד וַיִּכְבֵּד לֵב פְּרַעֲוֹה וְלֹא שְׁלַח אֶת הָעָם: שְׁמוֹת ט:א-ז

Then the L-rd said to Moses, Go to Pharaoh, and tell him, Thus said the L-rd G-d of the Hebrews, Let my people go, that they may serve Me. For if you refuse to let them go, and will hold them still, Behold, the hand of the L-rd is upon your cattle which is in the field, upon the horses, upon the donkeys, upon the camels, upon the oxen, and upon the sheep; there shall be a very grievous plague. And the L-rd shall separate between the cattle of Israel and the cattle of Egypt; and nothing shall die of all that is the children's of Israel. And the L-rd appointed a set time, saying, Tomorrow the L-rd shall do this thing in the land. And the L-rd did that thing in the morning, and all the cattle of Egypt died; but of the cattle of the people of Israel died not one. And Pharaoh sent, and, behold, there was not one of the cattle of the people of Israel dead. And the heart of Pharaoh was hardened, and he did not let the people go. **Exodus 9:1-7**

(2) במקנך אשר בשדה. להלן י' פרש"י דהמכה לא שלטה אלא במקנה שבשדה ולא בבית ויישב בזה מאין הגיע להם במכת שחין הסמוכה לה בהמות אלא משום שהירא את דבר ד' הניס מקנהו לבתים וקשה דא"כ היה למשה רבינו להזהיר כאן ועתה שלח העז וגו' או המקרא היה לו לפרש כאן שהירא את דבר ד' הניס וגו' אלא נראה כהרמב"ן דה"ה מתו כל אשר בבית שהרי בפ"י כתיב וימת כל מקנה מצרים אלא לא היתה הגזרה רק על מקנה שמשמעו עדר שלם כמש"כ בס' ברא' מ"ז י"ז. ולהלן י' כ"ו. משא"כ מי שיש לו בהמה יחידית לא היתה בכלל הגזירה. והיינו דכתיב כל מקנה מצרים. ובזה נשאר כמה בהמות. העמק דבר שמות ט:ג

Your cattle which is in the field (Exodus 9:3): Further on (verse 10) Rashi explains that the plague only affected the cattle in the fields, not those that were housed. With this he answers the question, "In the plague of boils Scripture makes it clear that they owned animals [that contracted boils]. How could they have had them [if they were all killed out in the plague of pestilence (*dever*)]?" The answer, [according to Rashi,] is that those who feared the word of G-d chased their animals into barns (lit. houses). The difficulty with this approach is that Moshe Rabbainu should have warned them at this juncture, "Now go and gather your livestock etc." or [at the least] Scripture should have explained, "Those that feared the word of G-d chased their animals into their barns." It would seem that Ramban is correct. He states that all of those that were housed were also killed, as it states (Ex. 9:6), "All the cattle of Egypt died." Rather, [the answer to the question is,] the decree was only on the *mikneh*, i.e. a whole herd, as I have written

in Gen. 47:17, and will further write in Ex. 10:26. Whereas someone who owned individual animals was not included in this decree. For that reason it is written, “All of the *mikneh* (herds of cattle) of Egypt.” As a result, many animals were spared the effects of the plague. **Haamek Davar, Ex. 9:3**

(3) . . . ותחלה באר ההשגחה הפרטית על ישראל בעצמם כמ"ש ושמתי פדות בין עמי ובין עמך, ועתה הוסיף לברר שההשגחה מתפשטת גם על מקניהם וקנינם עד שיפלה בין מקנה מצרים ובין מקנה ישראל ולא ימות מכל לבני ישראל דבר . . . מלבי"ם ט:ד

. . . Initially He proved that there is personal supervision (*hashgacha peratis*) for the Jews themselves, as it says (Ex. 8:19), “And I will put a division (or redemption) between my people and your people.” And now He proceeded to prove that this personal supervision extends to their herds and possessions to the extent that (Ex. 9:4), “He shall separate between the cattle of Israel and the cattle of Egypt; and nothing shall die of all that is the children’s of Israel.” **Malbim Exodus 9:4**

(4) ויעש ד': באר ששתי מכות שבאו בסדר זה עשה ד' בעצמו לא ע"י משה ואהרן, אחר שסדר זה בא לברר ההשגחה הפרטיית ברר להם שא"צ לאמצעיים כי הוא עצמו המשגיח והעושה. מלבי"ם ט:ו

And the L-rd did that thing [in the morning, and all the cattle of Egypt died; but of the cattle of the people of Israel died not one]. (Exodus 9:6): He explained that the two plagues that came in this (second) series were done by Hashem himself without the participation of Moshe or Aaron. Since this series came to prove the principle of personal supervision, He [additionally] proved to them the He didn't need any intermediaries, as He, himself, is the Supervisor and Doer. **Malbim 9:6**

(5) ממקנה ישראל עד אחד. כאן כתיב עד אחד והיינו משום שהיה כמה מקנה מושכרים לישראל והיו נהנים מגיזה וחלב שלהם. והגוף לבעלים. ובשביל שהיו נקראים ע"ש ישראל לא מתו אפילו פחות מאחד היינו שלא היה שלהם אלא הפירות. ומש"ה נשאר הרבה מקנה מצרים ג"כ וכזה הכביד את לב פרעה והתעזה לחשוב כי לא הית' המכה בשלמות כמו שאמר משה וכמו שאמר ד' למשה העת מכת הארבה כי בכיון מניח לו מקום להטעות אנפשי': ולא שלח את העם. פי' הכתוב שהיה בזו המכה כמו שהיה אחר מכת הערוב. היינו שהיקל עוד מעט מעבדות שהיה מקודם רק שלא שלח את העם ועי' להלן מקרא י"ז: העמק דבר שמות ט:ז

. . . **but of the cattle of the people of Israel died not one (ad echad). (Exodus 9:6):** The reason it is written here, “not one” (*ad echad*), is because there were many herds that were leased to Jews who would derive benefit from their shearings and milk. The actual animals, themselves, were owned by non Jews. Since they were commonly identified as belonging to Jews, (although it was not true in the strict sense,) they also didn't die; even though the Jews' part was technically less than the whole (*pachos m'echad*), for all that the Jews had was the produce of the animals, but not the animals themselves. For this reason, many of the herds of the Egyptians survived and this hardened Pharaoh's heart and made him err, thinking that the plague was not as complete as Moshe had predicted. This is as Hashem told Moshe at the time of the plague of the locusts, that He intentionally created the opportunity for Pharaoh to err. [**And the heart of Pharaoh was hardened,] and he did not let the people go. (Exodus 9:7):** The explanation of the verse is similar to that which occurred after the plague of the mixed noxious animals, i.e. he continued to lighten the original burdens of servitude, but, nonetheless, he didn't let the people go . . . **Haamek Davar Exodus 9:7**

D.

(1) וַיֹּאמֶר ד' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן קְחוּ לָכֶם מֵלֶא חֲפָנִיכֶם פִּיחַ כִּבְשָׁן וַיִּזְרְקוּ מֹשֶׁה הַשְּׂמִימָה לְעֵינֵי פְרַעְזָה: וְהָיָה לְאַבֶּק עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וְהָיָה עַל הָאָדָם וְעַל הַבְּהֵמָה לְשַׁחֵן פֶּרֶחַ אֲבַעְבָּעַת בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּקְחוּ אֶת-פִּיחַ הַכִּבְשָׁן וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי פְרַעְזָה וַיִּזְרַק אֹתוֹ מֹשֶׁה הַשְּׂמִימָה וַיְהִי שַׁחֵן אֲבַעְבָּעַת פֶּרֶחַ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה: וְלֹא-יָכְלוּ הַחֲרָטְמִים לַעֲמֹד לִפְנֵי מֹשֶׁה מִפְּנֵי הַשַּׁחֵן כִּי הָיָה הַשַּׁחֵן בְּחֲרָטְמָם וּבְכָל מִצְרַיִם: וַיַּחֲזֹק יְהוָה אֶת לֵב פְרַעְזָה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ד' אֶל מֹשֶׁה: שְׁמוֹת ט:ח-יב

And the L-rd said to Moses and to Aaron, Take handfuls of ashes from the furnace, and let Moses sprinkle it toward the heaven in the sight of Pharaoh. And it shall become fine dust in all the land of Egypt, and boils shall break out with sores upon man, and upon beast, throughout all the land of Egypt. And they took ashes from the furnace, and stood before Pharaoh; and Moses sprinkled it up toward heaven; and it became boils breaking out with sores upon man, and upon beast. And the magicians could not stand before Moses because of the boils; for boils were on the magicians, and on all the Egyptians. And the L-rd hardened the heart of Pharaoh, and he listened not to them; as the L-rd had spoken to Moses. **Exodus 9:8-12**

(2) שתי המכות כנים ושחין שבאו דרך עונש כמ"ש (ז:יד) לא סרו מהם לעולם. מלבים שמות ט:יא

The dual plagues of lice and boils, which came [solely] as a punishment, were never removed from them. **Malbim Exodus 9:11**

(3) ויחזק ה' את לב פרעה: . . . במכה זו לא היה שום תואנה והחרטמים גם כן לא דברו מאומה. מ"מ ויחזק ד' את לב פרעה. וע"ז מסיים כאשר דבר ד' אל משה היינו דבור ממש והוא ואני אקשה את לב פרעה: ולא שמע אליהם. דברי משה ואהרן שבאו להוכיח מזו המכה לא אבה לשמוע אליהם כלל. ולא הוסיף להקל עוד העבודה ומש"ה כתיב ולא שמע אליהם:

And the L-rd hardened the heart of Pharaoh (Exodus 9:12): There was no inherent room for error in this plague and neither did the magicians make any claims [that it was merely produced through sorcery]. Nevertheless, Hashem hardened Pharaoh's heart. Regarding this does the verse conclude with the words, "as the L-rd had spoken to Moses." This is referring to the statement (Exodus 7:3), "And I will harden Pharaoh's heart, [and multiply my signs and my wonders in the land of Egypt]." **And he listened not to them (ibid.):** He didn't desire to listen at all to the words of Moshe and Aaron who wished to prove their case from this plague, and he didn't continue to lighten their burden. For this reason it is written, "and he listened not to them." **Haamek Davar Exodus 9:12**